

ลักษณะสำคัญของพระมาโลย ฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส*

ภัทรพล แสงเงิน**

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่องพระมาโลยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสในด้านของรูปแบบคำประพันธ์ ภาษาและเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า พระมาโลยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสเป็นวรรณคดีสมัยอยุธยา พบคำประพันธ์ชนิดกาพย์ยานี 11 จำนวน 208 บท กาพย์ฉก 16 จำนวน 61 บท กาพย์สุรางคนางค์ 28 จำนวน 12 บท และฉันทลักษณ์พิเศษ จำนวน 8 บท ภาษาที่ปรากฏคือ ภาษาไทย อักษรไทยย่อ มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติของพระอรหันต์มาลัยผู้มีฤทธิ์ สามารถไปยังสวรรค์และนรกเพื่อนำข่าวสารมาบอกแก่มนุษย์ แต่เนื้อหาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เมื่อเปรียบเทียบกับสมุดมาลัย พบว่า 1) เนื้อหาบางส่วนตรงกับสมุดมาลัย 2) เนื้อหาล้ำคลึงกันกับสมุดมาลัย 3) เนื้อหาล้ำคลึงกับสมุดมาลัย แต่รายละเอียดน้อยกว่า และ 4) เนื้อหาบางส่วนไม่ปรากฏในสมุดมาลัย พระมาโลยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีคุณค่าสำคัญต่อสังคมและวัฒนธรรมไทยในด้านการแสดงตัวอย่างให้เห็นถึงผลของบาปจะต้องไปรับใช้กรรมในนรก หรือตัวอย่างของการทำบุญจะได้ไปบังเกิดในสวรรค์

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “พระมาโลยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส: การศึกษาเชิงวิเคราะห์” โดยได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีงบประมาณ 2559

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ติดต่อได้ที่: phakphon_sang@hotmail.com

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสจึงเป็นวรรณคดีสมัยอยุธยาที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง

คำสำคัญ: พระมาลัย; หอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส; ลักษณะสำคัญ

Main Characteristics of the National Library of Paris

Version of *Phra Malai**

Phakphon Sangngern**

Abstract

This research aims to study the National Library of Paris version of *Phra Malai*, in terms of its form, language and content. The study found that the National Library of Paris version of *Phra Malai* is a literary work of the Ayutthaya Period. It is made up of 208 stanzas of the *Kavayani* 11 prosodic form (consisting of 11 syllables), 61 stanzas of *Kavaya Chabang* 16 (consisting of 16 syllables), 12 stanzas of *Kavaya Surangkanang* 28 (consisting of 28 syllables), and eight stanzas of a special prosodic form. This work is in the Thai language and was written in the *Thai yor* script. This book tells the story of Phra Malai, an arahat, or higher Buddhist saint, who can go to heaven and hell and bring messages to humans. However, the content of this book is not complete. When compared with *Samut Malai* (Fine Arts Version since 2012 A.D.), it was found that: 1) some content is the same, 2) some content is

* This article was the part of the research "The National Library of Paris Version of Phra Malai: An Analytical Study". It was received a research fund from Faculty of Humanities and Social Science, Rajabhat Pibulsongkram University.

** Lecturer, Thai Language, Faculty of Humanities and Social Science, Rajabhat Pibulsongkram University, e-mail: phakphon_sang@hotmail.com

similar, 3) some content is similar but less detailed, 4) some content does not appear in *Samut Malai*. The National Library of Paris version of *Phra Malai* is of value to Thai society and culture in that it gives an example showing that the result of sin is that one will go to hell and the result of making merit is that one will go to heaven. Thus, the National Library of Paris version of *Phra Malai* is a work of Ayutthaya Period literature of the highest value.

Keywords: *Phra Malai*; the National Library of Paris; characteristic

1. บทนำ

เรื่องพระมาลัยเป็นเรื่องที่รู้จักมาตั้งแต่สมัยอดีตกาล มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระอรหันต์รูปหนึ่งมีนามว่า มาลัย เป็นชาวโรหณกาพช คือประเทศอินเดียในปัจจุบัน พระมาลัยมีฤทธิ์สามารถเหาะเหินเดินอากาศไปยังนรกและสวรรค์ได้ เมื่อพระมาลัยลงไปนรกก็นำข่าวสารจากสัตว์นรก คือ บุพกรรมที่สัตว์นรกเหล่านั้นเคยกระทำไว้เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์มาบอกแก่เหล่าญาติบนโลกมนุษย์ เมื่อญาติของสัตว์นรกเหล่านั้นได้ฟังพระมาลัยเล่าถึงบุพกรรมของสัตว์นรกต่างๆ ก็เกิดความกลัวและทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้สัตว์นรกญาติของตนพ้นจากความทุกข์ทรมาน ต่อมาพระมาลัยรับดอกบัว 8 ดอกจากชายยากจนเข็ญใจผู้หนึ่ง พระมาลัยนำดอกบัวนั้นไปนมัสการพระจุฬามณีเจดีย์ ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ พระมาลัยได้สนทนากับพระอินทร์ เรื่องบุพกรรมของเทวดาต่างๆ ที่มานมัสการพระจุฬามณีเจดีย์ว่า ทำบุญด้วยสิ่งใดจึงได้มาบังเกิดเป็นเทวดา โดยเรียงลำดับตั้งแต่เทวดาที่มีบุญน้อยไปจนถึงเทวดาที่เคยสร้างสมบุญบารมีมามาก จนสุดท้ายพระศรีอารียเมตไตรยเทพบุตรตำแหน่งสันดุสิตเทวราชได้ลงมานมัสการพระจุฬามณีเจดีย์ พระศรีอารียเมตไตรยเทพบุตรบอกพระมาลัยว่า หากชาวชมพูทวีปปรารถนาจะได้ไปเกิดในยุคของพระองค์ (พระพุทธเจ้าพระองค์ที่ 5 ในภัทรกัลป์) จะต้องปฏิบัติตน อาทิ การรักษาศีล เจริญภาวนา การให้ทาน การฟังเทศน์มหาชาติ เป็นต้น

มีหลักฐานเกี่ยวกับที่มาและความแพร่หลายของเรื่องพระมาลัยในประเทศไทย ดังนี้

วรรณกรรมเรื่องพระมาลัยแต่งขึ้นในประเทศไทยโดยพระภิกษุชาวล้านนาประมาณปลายพุทธศตวรรษที่ 20 หรือต้นพุทธศตวรรษที่ 21 ชื่อว่า คัมภีร์มาเลยยเทวตเถรวัตถุ และในช่วงกลางหรือปลายพุทธศตวรรษที่ 22 พระพุทธวิลาสได้แต่งคัมภีร์มาเลยยเทวตเถรวัตถุที่ป็นฎีกา เพื่อขยายความคัมภีร์มาเลยยเทวตเถรวัตถุขึ้น หลังจากนั้นก็มี การแต่งพระมาลัยกลอนสวดและพระมาลัยคำหลวงขึ้นด้วย

(ปรมินท์ จารูร, 2542, น. 196)

ในสมัยอยุธยาพบหลักฐานทางวรรณกรรมสำคัญเกี่ยวกับเรื่องพระมาลัย โดยตรง คือ พระมาลัยคำหลวง พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ตอนพระศรีอารียเมตไตรยเทพบุตรบอกวิธีที่จะทำให้เกิดในยุคของพระองค์แก่พระมาลัย ว่า

แม้ผู้ใดจะใคร่พบ จงเคารพตามโอวาท ให้ทำมหาชาติ
เนื่องนันต์ เครื่องสิ่งละพันจงบูชา ให้จบในทิวาวันนั้น ตั้งประทีป
พันบูชา ดอกปทุมมาถ้วนพัน บัวเผื่อนผ้นอินทนิลา ดอกมณฑา
โดยจง เทียนแลธงฉัตร เครื่องบูชาทั้งนี้... เขาจึงจะทันศาสนา
เฉพาะพักตราวิมลพรรณ ก็จะได้ถึงอรหันต์ธรรมวิเศษ...

(กรมศิลปากร, 2545, น. 177)

พระมาลัยกลอนสวด (สมุทมาลัย) กล่าวถึง “การฟังเทศน์คาถาพัน” ตอนที่พระศรีอารียเมตไตรยเทพบุตรบอกถึงวิธีที่จะทำให้ได้ไปเกิดในยุคของพระองค์กับพระมาลัยว่า

๑ ถ้าผู้ใดจะใคร่ไหว	เมื่อท่านได้เป็นพระบวร
ให้ฟังนิทานพระเวสสันดร	ในวันเดียวจบทั้งพัน
๑ พระบาทเทศนา	ฟังคาถาทวนทั้งพัน
เข้าบิณฑขมนั้น	ทุกสิ่งพันจงมากมาย
๑ ฉัตรธงเพดานกัน	รูปภาพนั้นผูกแขวนสาย
ประทีปรูปเทียนถวาย	ดอกไม้เพลิงเรืองรัศมี
๑ ดอกบัวหลวงดอกบัวขาว	ดอกสามหาวจงกลนี้
ดอกอุบลอันมีสี	นิลบลดอกมณฑา
๑ ดอกไม้ขาวใสสุด	ดอกสัตบุศย์อันรจนา
สิ่งละพันถวายบูชา	มหาชาติพระเวสสันดร

(กรมศิลปากร, 2555, น. 61)

การคัดลอกเรื่องพระมาลัยแพร่กระจายไปทั่วประเทศไทย อาทิ พระมาลัยฉบับเพชรบุรี พระมาลัยฉบับวัดดอนขนาก จังหวัดนครปฐม พระมาลัยฉบับคุชูดและฉบับวัดพะโคะ จังหวัดสงขลา พระมาลัยฉบับวัดจินตवास จังหวัดพัทลุง เป็นต้น ขวน เพชรแก้ว (2555, น. 7-8) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมเรื่องพระมาลัย

กับไตรภูมิว่า “วรรณกรรมเรื่องพระมัลลย์ในภาคใต้เป็นที่นิยมมากกว่าไตรภูมิ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับนรกและสวรรค์เช่นเดียวกันกับไตรภูมิ ดังนั้นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับไตรภูมิในสังคมภาคใต้จึงควรศึกษาควบคู่ไปกับพระมัลลย์”

เรื่องพระมัลลย์แพร่หลายในประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตกาล อาทิ การสวดพระมัลลย์ในงานแต่งงานเพื่อให้บ่าวสาวได้เห็นถึงโทษของการทำบาป (นรก) และเห็นผลของการทำความดี (สวรรค์) หรือใช้สวดในงานศพเพื่อให้ญาติผู้ตายได้เข้าใจหลักธรรมในการดำเนินชีวิต ประมิ่ง จารูร (2542, น. 196-197) กล่าวถึงประเพณีการสวดพระมัลลย์ว่า

ประเพณีสวดพระมัลลย์มีในทุกภาคของประเทศไทย โดยภาคเหนือและภาคอีสานจะสวดพระมัลลย์ควบคู่ไปกับประเพณีเทศน์มหาชาติ หรือบุญพะเวส ส่วนในภาคกลางและภาคใต้ กล่าวกันว่า ในอดีตนิยมสวดในพิธีแต่งงาน แต่ต่อมานิยมสวดในงานศพ แต่ก็ไม่พบหลักฐานที่ยืนยันได้แน่ชัดว่า มีการสวดพระมัลลย์ในพิธีการแต่งงานจริง หลักฐานที่แน่ชัดเกี่ยวกับการสวดพระมัลลย์ปรากฏในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เพราะมีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่า ทรงห้ามพระสงฆ์สวดพระมัลลย์ในงานศพ การสวดพระมัลลย์เสื่อมความนิยมและสูญหายจากสังคมไทยหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวประกาศตั้งธรรมยุติกนิกายขึ้น

นอกจากการสวดพระมัลลย์แล้ว เรื่องพระมัลลย์ยังถ่ายทอดในรูปแบบของจิตรกรรมฝาผนัง โดยแก่นของจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระมัลลย์ในภาคกลางของประเทศไทย คือ

เน้นแสดงอานิสงส์ของเหล่าเทพยดา อันเป็นตัวแทนของกรรมดี ดังนั้นจึงน่าจะได้รับแรงบันดาลใจจากวรรณกรรม พระมัลลย์ยุคต้น ซึ่งแพร่หลายจากล้านนาหรือสุโขทัย เข้ามาในอยุธยาเมื่อราวต้นพุทธศตวรรษที่ 22 ได้แก่ คัมภีร์มาเลย์เยเถรวัตถุหรือมัลลย์สูตร ซึ่งได้พบต้นฉบับจารใบลานในห้องถื่นภาค

กลางเป็นจำนวนมาก แต่ในขณะเดียวกันก็น่าจะได้รับอิทธิพล
บางประการ โดยเฉพาะเรื่องที่ว่าด้วยเจตีย์จุพามณี มาจาก
วรรณกรรมประเภทโลกศาสตร์ เช่น ไตรภูมิภิกขา ซึ่งมีแก่นสาระ
ของเรื่องแสดงถึงผลของกรรมดีและกรรมชั่ว อันสอดคล้องกับคติ
ธรรมเรื่องพระมาลัยประกอบอยู่ด้วย

(เด่นดาว ศิลปานนท์, 2549, น. 151)

เนื่องจากวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยมีเนื้อหาที่สอนคติธรรมในการใช้ชีวิต
ตามหลักพระพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นการทำดีได้ขึ้นสวรรค์ ทำชั่วต้องตกนรก ความ
ประสงค์ในการได้ไปเกิดในยุคของพระศรีอาริย์เมตไตรยของเหล่าพุทธศาสนิกชน จึง
นับได้ว่าวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยนั้นมีความผูกพันต่อชีวิตและมีคุณค่าต่อคนไทย
มาตั้งแต่สมัยโบราณอย่างยาวนาน

คำประพันธ์ส่วนใหญ่ในเรื่องพระมาลัยกลอนสวดนั้น (ยกเว้นพระมาลัย
คำหลวง) แต่งด้วยคำประพันธ์ชนิดกลอนสวด คือ กาพย์แทรกด้วยร่ายทั้งเรื่อง
กาพย์ที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบับ 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส พบต้นฉบับที่หอสมุดแห่งชาติ
กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เอกสารต้นฉบับมีชื่อเต็มว่า “ไตรภูมิ พระมาลัย” ไม่ปรากฏ
นามผู้แต่ง รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถึ ทำสำเนาเอกสารมอบให้กรมศิลปากร
และพิมพ์เผยแพร่ทำยเรื่องไตรภูมิ เอกสารจากหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส ประเทศ
ฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ.2554 ต้นฉบับเป็นตัวอักษรไทยย่อ สมัยอยุธยา “สันนิษฐานว่าแต่งขึ้น
ในสมัยช่วง พ.ศ.2158-2310” (ภัทรพล แสงเงิน, 2557, น. 67) ซึ่งน่าจะตรงกับรัชสมัย
ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา

หลักฐานสำคัญที่เอกสารไทยฉบับนี้น่าจะเป็นเอกสารไทยสมัยอยุธยา ซึ่ง
ชาวฝรั่งเศสคงคัดลอกกลับไปยังประเทศของตน ปรีดี พิศภูมิวิถึ (2545, น. 136-137)
กล่าวถึงความสนใจของชาวฝรั่งเศสในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชว่า
“ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 17 ชาวตะวันตกมีความสนใจในองค์ความรู้หรือวัฒนธรรม
ของชาวตะวันออก (เอเชีย) โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวฝรั่งเศส” จึงมีความเป็นไปได้ว่าไตรภูมิ
พระมาลัยเป็นเอกสารอยุธยาฉบับหนึ่งที่ฝรั่งเศสให้ความสนใจ

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสเริ่มเนื้อหาตั้งแต่ประวัติของพระมาลัย ว่า

๑ ในกาลก่อน	ล่องลပ်ไปแล้วเจียรจร
ยังมีอรหันต์องค์หนึ่งทรงนามกร	ชื่อพระมาลัยเทวเถร
๑ อาศัยหนักำพช	ชนบทเพนบริเวณ
พระมาลัยเทวเถร	อยู่แ่วนแคว้นเมืองลังกา
	(กรมศิลปากร, 2554, น. 182)

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสดำเนินเรื่องมาถึงตอนพระอินทร์เล่าถึงบุพกรรมของเทวดาองค์หนึ่งซึ่งตอนเป็นมนุษย์เคยบรรพชาเป็นสามเณรผู้มี ความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ เนื้อความตอนท้ายว่า

๑ ทำนุกบารุงไหว้	ประนมค้ำแล้วจึงชาน
ทั้งศีลอันประมาณ	ก้มกราบนบลงหัวลง
๑ ไหว้พระเพนค้ำนั้น	เล่าเรียน

๗ พระมาลัย ๗ 1 ๗ หา 2 ๗ ๗ ๗

(กรมศิลปากร, 2554, น. 197)

“๗ พระมาลัย ๗ 1 ๗ หา 2 ๗ ๗ ๗” น่าจะหมายถึง สิ้นสุดต้นฉบับเล่ม 1 เพียงเท่านี้และมีเนื้อเรื่องต่อกันในเล่ม 2 หากพินิจตามข้อความต้นฉบับแล้วแสดงให้เห็นว่า พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสนี้ต้องมีอีก 1 เล่ม แต่ปัจจุบันยังไม่พบต้นฉบับ

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสจึงน่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่งใน ด้านของรูปแบบคำประพันธ์ ภาษาและเนื้อหา ผู้วิจัยใช้หนังสือสมุดมาลัยฉบับ กรมศิลปากร พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2555 มาใช้ในการเปรียบเทียบ เหตุที่เลือกพระมาลัย ฉบับนี้มาเทียบเนื่องจากผู้วิจัยกำหนดให้เป็นตัวแทนพระมาลัยสำนวนที่แพร่หลาย เป็นที่นิยมในไทยและมีเนื้อหาค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุดฉบับหนึ่ง และการเปรียบเทียบนี้ เพื่อให้เห็นว่าพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสเป็นเรื่องพระมาลัยอีก สำนวนหนึ่งที่ไม่พบในประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสโดยเปรียบเทียบกับสมุดมัลย์ฉบับกรมศิลปากรพิมพ์เผยแพร่

3. ขอบเขตของงานวิจัย

1. วิเคราะห์พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส ใน “ไตรภูมิพระมาลัย” ต้นฉบับเป็นสมุดไทยขาว อักษรไทยย่อ กรมศิลปากรพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ.2554 โดยใช้ชื่อว่า ไตรภูมิ เอกสารจากหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะเรียกชื่อ “พระมาลัย” ตามต้นฉบับตัวเขียนซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ปริวรรต

2. เปรียบเทียบเนื้อหา กับสมุดมัลย์ซึ่งกรมศิลปากรพิมพ์ใน พ.ศ.2555

4. ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวความคิดของงานวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพระมาลัย ฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสกับสมุดมัลย์ ฉบับกรมศิลปากรพิมพ์ ในด้านรูปแบบ คำประพันธ์ ภาษาและเนื้อหาโดยใช้วิธีการนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5. หลักเกณฑ์ในการปริวรรต

ปริวรรตพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสเป็นภาษาไทยปัจจุบัน โดยกำหนดเกณฑ์อักษรวิธีในการปริวรรตโดยมีเกณฑ์ ดังนี้

1. ถ่ายถอดตามต้นฉบับทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นการวางอักขรวิธีหรือสัญลักษณ์ต่างๆ
2. จัดทำในรูปแบบของตารางเปรียบเทียบ โดยด้านซ้ายจะเป็นฉบับถอดตรงตามต้นฉบับทุกประการและด้านขวาเป็นปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน
3. ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบันเพื่อให้สะดวกต่อการศึกษา เช่น ต้นฉบับว่า “ผู้นั้นครั้นไปปลื้ดสิ้นชีวิตระ จากเมืองคน” ปริวรรตเป็น “ผู้นั้นครั้นไปปลื้ดสิ้นชีวิตจากเมืองคน” เป็นต้น
4. หากคำใดไม่สามารถปริวรรตได้ จะคงรูปตามต้นฉบับเดิมทุกประการ และอาจจัดทำหมายเหตุไว้ในบางคำ
5. ตัวอย่างการปริวรรต

ตารางที่ 1

ตัวอย่างการปริวรรตพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส

ปริวรรตตามต้นฉบับ	ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน
๗ ผู้นั้นครั้นไปปลื้ดสิ้นชีวิตระ จากเมืองคนต่งนรก ไฟเผาต่น เจ็บปวดร้อนในกลางไฟ ๑ ผู้ใดเลี้ยงเจ้าไทยให้เข้าน้ำเป็นกำลัง ครั้นแล้วเมื่อภายหลังไซ้เจ้าไทยทำการ	๑ ผู้นั้นครั้นไปปลื้ดสิ้นชีวิตจากเมืองคน ต่งนรกไฟเผาต่น เจ็บปวดร้อนในกลางไฟ ๑ ผู้ใดเลี้ยงเจ้าไทย ให้เข้าน้ำเป็นกำลัง ครั้นแล้วเมื่อภายหลัง ไซ้เจ้าไทยทำการ

6. ลักษณะสำคัญของพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส

6.1 ด้านรูปแบบคำประพันธ์

รูปแบบคำประพันธ์ในพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีทั้งสิ้น 4 ชนิดคือ

6.1.1 กาพย์ยานี 11

คือ กาพย์ที่ประกอบไปด้วยบทละ 11 คำ จัดเป็น 2 วรรค วรรคต้น 5 คำ วรรคหลัง 6 คำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 949) พบจำนวน 208 บท ตัวอย่างเช่น

๑ เลี้ยงเจ้าไทยแล้วไล่	ผู้รักษาพยาบาล
ใช้เจ้าไทยให้ทำการ	แล้วกลับใช้เธอเจ้าไทย
๑ ใช้ชีทำการผิด	ผู้นั้นครันตายไป
ให้เสียกิจพระวินัย	ตกในโลหภูมิ...

6.1.2 กาพย์ฉก 16

คือ กาพย์ที่ประกอบไปด้วยบทละ 16 คำ แบ่งเป็น 3 วรรค วรรคที่ 1 และ วรรคที่ 3 มี 6 คำ วรรคที่ 2 มี 4 คำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 344) พบจำนวน 61 บท ตัวอย่างเช่น

๑ บรรดาบาปสิ้นกลับยัง	เสมอตั้งเพิ่มบาป
ไปผู้เล่นภายหลัง	
๑ ว่าเช่นเหล่าบาปเหลือใจ	เสมอเพิ่มบาปไป
ให้แก่ญาติกาทั้งหลาย	

6.1.3 กาพย์สุรางคนางค์ 28

คือ กาพย์ที่ประกอบไปด้วยบทละ 28 คำ มี 7 วรรค วรรคละ 4 คำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 1246) พบจำนวน 12 บท ตัวอย่างเช่น

๑ ในเมื่อรุ่งเช้า พระมาลัยเจ้า เอากิขุจร มีมือถือบาตร คลุมผ้าจีวร ลีลาพจร แล้วจึงขึ้นมา...

6.1.4 จันท์ลักษณะพิเศษ

คือ จันท์ลักษณะนอกเหนือจากภาพ 3 ชนิดข้างต้น ในบางตอนไม่สามารถแบ่งวรรคคำประพันธ์ให้เข้ากับจันท์ลักษณะภาพทั้ง 3 ประเภทได้ อาจเกิดจากการคัดลอกซ้ำซ้อนหรือตกหล่น ทั้งนี้เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินว่า เป็นภาพชนิดใดนั้น หากรูปแบบคำประพันธ์ไม่ชัดเจน เมื่อลองวางวรรคต่างๆ ก็ไม่เข้ากับภาพต่างๆ ผู้วิจัยจะใช้ข้อความจากสมุดมัลลย์ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจน โดยพบจำนวน 8 บทซึ่งมีลักษณะพิเศษคล้ายกัน ทั้งเหมือนและต่างไปจากสมุดมัลลย์ ตัวอย่างเช่น

๑ กงจักรพัดหัวอยู่	สิ้นพุทธรังครัลปี
เพราะบาปโจอาธรรม	ดีพ่อแม่แลดำสงฆ์
ทณวิปากดินยะยัน	

จากบทดังกล่าวจะสังเกตได้ว่า สามารถจัดเป็นคำประพันธ์ชนิดกาพย์ยานี 11 ซึ่งพบสัมผัสระหว่างวรรคตามจันท์ลักษณะ แต่พบวรรคที่ 5 เพิ่มเข้ามา คือ “ทณวิปากดินยะยัน” ซึ่งในสมุดมัลลย์กล่าวถึงตอนนี้อย่างนี้ว่า

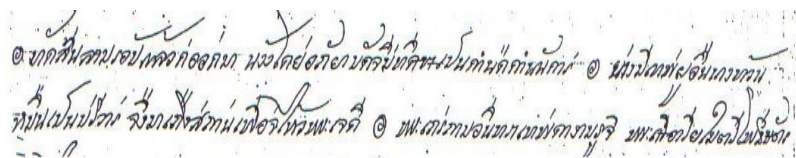
๑ กงจักรพัดหัวอยู่	สิ้นพุทธรังครัลปี
เพราะบาปโจอาธรรม	ดีพ่อแม่แลดีสงฆ์
	(กรมศิลปากร, 2555, น. 4)

แสดงให้เห็นว่า บทดังกล่าวในพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส มีเนื้อความคล้ายกับสมุดมัลลย์เกือบทั้งหมด ยกเว้นคำว่า “ดำสงฆ์” เป็น “ดีสงฆ์” และมีการเพิ่มวรรค “ทณวิปากดินยะยัน” เข้ามา ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดบทดังกล่าวเป็นคำประพันธ์ชนิดจันท์ลักษณะพิเศษ

6.2 ด้านภาษา

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสใช้อักษรไทย ภาษาไทย ในการบันทึกเนื้อหาทั้งหมด อักษรไทยที่ปรากฏนั้นเรียกว่า “อักษรไทยย่อ” โดยอักษรไทยย่อที่ปรากฏนี้เป็นอักษรที่นิยมใช้ในการบันทึกเอกสารของสมัยอยุธยา (โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช)

รูปแบบการเขียน พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสนั้นจะเรียงติดต่อกันไปไม่แบ่งวรรคตามฉันทลักษณ์คำประพันธ์คล้ายกับร้อยแก้วและการวางวรรคยุดนั้นบางคำต่างจากปัจจุบัน คือ นิยมวางไว้ที่ตัวสะกด (บริเวณหางอักษรตัวสะกด) หรือวางบริเวณสระ เช่น

ภาพที่ 1. ตัวอย่างรูปแบบการเขียนพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส

จากภาพสามารถปริวรรตตามต้นฉบับได้ว่า “๑ ทักสินสามร้อบแล้วก่ออกมา นางโดยอถ้ายาบัดจิมที่ศษาเป็นก่านตัก่านนการ ๑ อย่างมีเทพผู้อินนางทวันหมิน เปนปรีวาร จึงมาเถิงสถานเพื่อจให้วพะเจตี ๑ พะเถรถามอินทราเทพดางามรุจิ พะศรีอารียไมตรีโพธิ์ษัตร์” (กรมศิลปากร, 2554, น. 195)

พยัญชนะและสระ พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสพบพยัญชนะและสระเกือบครบทุกตัวในภาษาไทยปัจจุบัน โดยมีสัทฐานคล้ายคลึงกับภาษาไทยปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 2

เปรียบเทียบอักษรและสระในพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสกับปัจจุบัน

ตัวอักษร ในพระมาลัยฯ	อักษรไทย ปัจจุบัน	สระ ในพระมาลัยฯ	อักษรไทย ปัจจุบัน
	ก		อะ
	ข		อา
	ค		อึ
	ง		อือ
	ด		อุ
	ม		โอ
	ย		เอย
	อ		โ

วรรณยุกต์ พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสพบวรรณยุกต์เพียง 2 ชนิดเท่านั้น คือ ไม่เอกและไม่โท ดังนี้

ตารางที่ 3

เปรียบเทียบวรรณยุกต์ในพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสกับปัจจุบัน

วรรณยุกต์ในพระมาลัย	อักษรไทยปัจจุบัน
	เอก
	โท

6.3 ด้านเนื้อหา

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติและอิทธิฤทธิ์ของพระมาลัย การพรรณนาถึงนรกและบุญกรรมของสัตว์นรก การพรรณนาถึงเปรตประเภทต่างๆ บุญกรรมของเปรตสัตว์นรกและเปรต ขอให้พระมาลัยนำข่าวสารมาบอกแก่ญาติตนในเมืองมนุษย์ พระมาลัยพบชายยากจนและพระมาลัยสนทนากับพระอินทร์

6.4 ด้านการเปรียบเทียบกับสมุดมาลัย

เหตุที่เลือกพระมาลัยฉบับนี้มาเปรียบเทียบเนื่องจากผู้วิจัยกำหนดให้เป็นตัวแทนพระมาลัยสำนวนที่แพร่หลายเป็นที่นิยมในไทย และมีเนื้อหาค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุดฉบับหนึ่ง จากการศึกษาเปรียบเทียบกับสมุดมาลัย พบว่า

1. เนื้อหาตรงกับสมุดมาลัย อาจมีการใช้คำต่างกันบ้าง
2. เนื้อหาล้ายคลึงกันกับสมุดมาลัย คือ มีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันหรือมีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน แต่แตกต่างกันในเรื่องของชื่อเฉพาะ พยัญชนะสระและวรรณยุกต์
3. เนื้อหาล้ายคลึงกับสมุดมาลัย แต่รายละเอียดน้อยกว่า
4. เนื้อหาบางส่วนไม่ปรากฏในสมุดมาลัย

ตัวอย่างผลการศึกษาเปรียบเทียบกับสมุดมาลัยจากเนื้อหาทั้ง 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

6.4.1 เนื้อหาตรงกับสมุดมัลย์

ตารางที่ 4

เนื้อหาตรงกับสมุดมัลย์ กล่าวถึงบุญของเทวดาบริวาร 10,000 ตน

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุดมัลย์
1 ๑ ยังมีเทพผู้อื่น จึงมาถึงสถาน นางถวนหมื่นเป็นบริวาร เพื่อจะไหว้พระเจดีย์	๑ ยังมีเทพผู้อื่น นางถวนหมื่นเป็นบริวาร เสด็จมาศุขสำราญ เพื่อจะไหว้พระเจดีย์
2 ๑ พระเถรฉนอินทรา เทพดางามรูจี พระศรีอารียไมตรี โพธิสัตว์ฤๅช่อไฉ	๑ พระเถรฉนฉนฉน เทพผู้หนึ่งรูจี พระศรีอารียไมตรี โพธิสัตว์หรือฉนฉน
3 ๑ พระอินทร์จึงกล่าว มานี้แลพระมาลัย ใช้องค์พระเมตไตรย์ พระศรีอารียไมตรี	๑ พระอินทร์จึงแถลง บอกให้แจ้งพระมาลัย ผู้หนึ่งใช้จอมไตร ใช้พระเจ้าพระไมตรี
4 ๑ พระเถรฉนฉนฉน เทพาณี่เรืองรูจี เมื่ออยู่ในโลก ทำบุญด้วยฉนฉน	๑ พระเถรฉนฉนฉน เทพผู้หนึ่งมีรัสมิ์ เมื่อยังอยู่ในโลกีย์ ได้ทำบุญด้วยฉนฉน

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุดมัลลย
5 ๑ อินทรابอกเทียงแท้ เทพนี้แลเมื่ออยู่ใน มนุษย์ย่อมใจ อันศรัทธาบวิเวร	๑ อินทรابอกให้แจ้ง แถลงยุบลกุศลไป เทพผู้นี้เมื่อเป็นคนไซ้ ฝ่ายกุศलय่อมแจ้งเจน
6 ๑ ใจสุดบริสุทธิ์ ได้ให้เข้าแก่ออกเณร ปรณินัตติมิขาดเวร มาศรัทธาในศาสนา	๑ ใจยินดีบริสุทธิ์ ได้ให้เข้าแก่เจ้าเณร ทั้งกายก็อ่อนแอนอน ศรัทธาเชื่อในศาสนา
7 ๑ เดชะได้ให้เข้าทาน แก่ออกเณรด้วยศรัทธา สิ้นชีพได้เกิดมา ในเมืองสวรรค์เป็นสำราญ	๑ เดชบุญให้ทานเข้า แก่เจ้าเณรด้วยศรัทธา สิ้นชีวิตได้เกิดมา ในเมืองฟ้าสุขสำราญ
8 ๑ นางฟ้าได้ถึงหมื่น หน้าช้อยขึ้นเป็นบริวาร ย่อมสาวโฉมเยาวมาลย์ บุญให้เกิดสาผล	๑ นางสวรรค์หมื่นหนึ่งล้วน ตามแห่ห้อมเป็นบริวาร ล้วนนางสวรรค์อันสคร้าน ด้วยให้ทานทำกุศล
9 ๑ ผู้ใดแลให้เข้า แก่เจ้าเณรปรัดถชน ผู้นั้นได้สาผล นางหมื่นหนึ่งเป็นบริวาร	๑ ผู้ใดได้ให้เข้า แก่เจ้าเณรบุญชน เทพนั้นจึงได้ผล นางหมื่นหนึ่งเป็นบริวาร
10 ๑ บุญนั้นตามส่งให้ จนถึงได้นิฤพาน เดชอันให้ทาน ย่อมได้สุขเป็นมากมี	๑ บุญนั้นจึงตามติด ทุก ๆ ทิศ ครอบนฤพาน ด้วยเดชอันให้ทาน ได้บริวารหมื่นหนึ่งมี

จะเห็นว่า มีการกล่าวถึงเทวดาองค์หนึ่งเมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ได้เคย
ถวายข้าวแด่สามเณรผู้ทรงศีล ในเรื่องของคำ เช่น “ผู้ใดแลให้เข้า- ผู้ใดได้ให้เข้า”

(ความหมายเดียวกัน) “แก่เจ้าเณรปรีดถชน-แก่เจ้าเณรบุญชน” (ความหมายเดียวกัน) เป็นต้น

ในส่วนของเนื้อหานั้นเหมือนกันคือ กล่าวถึงเทวดาองค์หนึ่งมีบริวาร 10,000 ตน เสด็จมาไหว้พระเจดีย์จุฬามณี โดยพระอินทร์ได้กล่าวถึงบุญกรรมของเทวดาองค์นี้ว่า เมื่อเทพนั้นเป็นมนุษย์เคยถวายข้าวแด่สามเณรผู้ทรงศีล ด้วยบุญนั้นเขาจึงได้มาเสวยสมบัติเป็นเทวดาบนสวรรค์มีบริวาร 10,000 ตน

6.4.2 เนื้อหาคลายคลึงกับสมุดมัลลย์

ตารางที่ 5

เนื้อหาคลายคลึงกับสมุดมัลลย์ กล่าวถึงบุญของเทวดาบริวาร 30,000 ตน

พระมาลัยฉบับหอสมุด แห่งชาติกรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุดมัลลย์
1 ๑ ยังมีเทพดาผู้หนึ่ง มาเห็นแต่ไกล บริวารสามหมื่นใน มาห้อมล้อมก็วางมา	เทพผู้หนึ่งเสด็จมาบัดใจ บริวารสามหมื่นไสว สะพริบพร้อมล้อมกันมา
2 ๑ จึงพระมาลัยเณร ถามเทวัญท้าวพันดา ว่าเทพนั้นอันมา พระศรีอาริย์ฤาใคร	มาเพื่อจะไหว้วันทา พระเณรครั้นเห็นมา จึงถามท้าวมขวาน
3 ๑ พระอินทร์เจลยบุษชา ว่าข้าแต่พระมาลัย ไซ่งค์พระเมตไตรย์ โพธิสัตว์ยังไปมา	อันมานั้นหรือพระสีอารย์ พระอินทร์เธอจึงขาน ว่าไซ้พระเจ้าจอมไตร

พระมาลัยฉบับหอสมุด แห่งชาติกรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุดมัลลย์
ไม่ปรากฏ	พระเถรจึงถามว่าคือใคร พระอินทร์จึงขานไป ว่าทั้งนี้ยอมหัวพระสีอารย์
4 ๑ ดูกรมหาราช เมื่อก่อนโพ้นเทพดา ทำบุญสิ่งใดนา จึงรัศมีรุ่งเรืองศรี	ดูกรมหาราชสมภาร แต่ก่อนโน้นนาน เทพนั้นกะทำกุศลชื่อใด
ไม่ปรากฏ	จึงมีรัศมีเหลืองเรืองไส ได้ทำบุญชื่อใด แลเทพล้อมเปนบริวาร
5 ๑ พันทาจึงบอกพลัน เมื่อก่อนนั้นเป็นสารถี เลี้ยงชีพด้วยอันดี ให้เข้าน้ำเป็นอาหาร	พระอินทร์จึงตอบมินาน แต่ก่อนเปนนายบ้าน เรียกว่าหอรอดานเศรษฐี
ไม่ปรากฏ	ให้ทานจำศีลด้วยดี ทำกุศลอันมี เชื่อทั้งคุณแก้วสามประการ
ไม่ปรากฏ	เศรษฐีนั้นให้ยาเปนทาน ทั้งเข้าน้ำอาหาร ให้ทั้งสบงแลจีวร
ไม่ปรากฏ	ได้ล้วนนางเทพอักษร สามหมื่นงามสลอน เพราะให้ทานเข้าน้ำแลยา

พระมาลัยฉบับหอสมุด แห่งชาติกรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุดมัลลย์
6 ๑ เทพนั้นจึงลีลา เข้ามัสการ ไหว้ธาตุจอมอารีย์ แล้วก็นั่งอันดับไป	เทพนั้นจึงเสด็จเคลื่อนคลา กราบไหว้วันทา เจดีย์ธาตุพระเจ้าอัม্বর (กรมศิลปากร, 2555, น. 32)

คำส่วนใหญ่ที่ใช้กันมีความคล้ายคลึงกัน ความหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจจะต่างในเรื่องของคำ พยัญชนะหรือวรรณยุกต์ เช่น บทที่ 1

(พระมาลัย)	๑ ยังมีเทพดาผู้หนึ่ง	มาเห็นแต่ไกล
	บริวารสามหมื่นใน	มาห้อมล้อมกว้างมา
(สมุดมัลลย์)	เทพผู้หนึ่งเสด็จมาบัดใจ	บริวารสามหมื่นไสว
	สะพริบพร้อมล้อมกันมา	

จากบทดังกล่าวเห็นได้ว่าทั้งสองฉบับมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของเนื้อหาที่กล่าวถึงเทวดาองค์หนึ่งมีบริวารจำนวน 30,000 ตนมาไหว้พระจุฬามณีเจดีย์ ซึ่งความหมายเหมือนกัน แต่ต่างในเรื่องของการพรรณานี้ความ โดยพบว่าพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมิได้พรรณานาฏกรรมของเทวดานั้นโดยละเอียดเหมือนสมุดมัลลย์ที่กล่าวว่า นอกจากถวายข้าวน้ำและยังถวายยา สบง จีวรดังในบทที่ 5 คือ

(พระมาลัย)	๑ พันดาจึงบอกพลัน	เมื่อก่อนนั้นเป็นสารถี	เลี้ยงชีพด้วยอันดี
	ให้เข้าน้ำเป็นอาหาร		
(สมุดมัลลย์)	พระอินทร์จึงตอบมโหฬาร	แต่ก่อนเปนนายบ้าน	เรียกว่าหอรชแดนเศรษฐี
	ให้ทานจำศีลด้วยดี	ทำกุศลอันมี	เชื่อทั้งคุณแก้วสามประการ
	เศรษฐีนั้นให้ยาเปนทาน	ทั้งเข้าน้ำอาหาร	ให้ทั้งสบงแลจีวร

จากบทดังกล่าวนี้มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องการพรรณนาถึงบุพกรรมของเทวดาเมื่อเป็นมนุษย์เคยถวายข้าวน้ำแด่พระสงฆ์ แต่ต่างกันที่คำว่า “สารถิ” และ “เศรฐฐิ” ถึงแม้ว่าทั้งสองคำนี้จะมีหน้าที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่เมื่อพิจารณาบริบททั้งหมดแล้วเห็นว่า ทั้งพระมาโลยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสและสมุดมัลลยกล่าวถึงเทวดาองค์เดียวกันแต่อาจจะต่างในเรื่องชื่อเรียกเท่านั้น

ในส่วนของเนื้อหานี้กล่าวคล้ายคลึงกัน คือ กล่าวถึงเทวดาองค์หนึ่งมีบริวาร 30,000 คน เสด็จมาไหว้พระเจดีย์จุฬามณี โดยพระอินทร์ได้กล่าวถึงบุพกรรมของเทวดาองค์นี้ว่า เมื่อเทพนั้นเป็นมนุษย์เคยเป็น “สารถิ” หรือ “เศรฐฐิ” ถวายข้าวน้ำแด่พระสงฆ์ผู้ทรงศีล ด้วยบุญนั้นเขาจึงได้มาเสวยสมบัติเป็นเทวดาบนสวรรค์มีบริวาร 30,000 คน แต่สมุดมัลลยพรรณนารายละเอียดของเทวดาองค์นี้มากกว่าพระมาโลยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส

6.4.3 เนื้อหาล้ายคลึงกับสมุดมัลลยแต่รายละเอียดน้อยกว่า

ตารางที่ 6

เนื้อหาล้ายคลึงกับสมุดมัลลยแต่รายละเอียดน้อยกว่า กล่าวถึงบุญของเทวดาบริวาร 50,000 คน

พระมาโลยฉบับหอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุดมัลลย
1๐ บัดนั้นเทพหนึ่งมาพลัน บริวารโจษจัน ห้าหมื่นมาเป็นบริวาร	ดับนั้นเทพหนึ่ง เสด็จมาทันใด นางห้าหมื่นไสว แต่ล้วนสาวสวรรค์
ไม่ปรากฏ	มีรัศมี สีเรืองแสงฉฉ มาถวายอภิวันท์ แก่พระธาตุเจดีย์

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุดมัลย์
2 ๑ พระเถรจึงถามบิณาน นั้นพระศรีอาริย์ แลฤว่าใคร	พระเถรแลเห็น ถามท้าวโกสี มานั้นพระไมตรี แล้วหรือกลใด
ไม่ปรากฏ	พระอินทร์จึงตอบ คดีว่ามีไช พระเถรว่าใคร เรื่องท้าวสากล
ไม่ปรากฏ	พระเถรว่าเทพ ผู้นั้นสร้างผล เมื่ออยู่เปนคน ทำกุศลชื่อใด
ไม่ปรากฏ	มีนางสวรรค์ ห้อมล้อมมาไสว รัศมีเรืองไส เนื่องๆ กันมา
3 ๑ อินทรามอกว่าไชพระเมตไตรย์ เทพนี้เมื่ออยู่ใน มนุสโลกโลกา	เทพนี้เมื่อก่อน ได้เป็นพระยา ในเมืองลังกา เกาะแก้วนคร
4 ๑ เมื่อก่อนได้เป็นพระยา ในเมืองลังกา ชื่อท้าวศรัทธาอัน	ชื่อท้าวสัทธา ดิสสาผู้ครอง เธอได้เป็นน้อง แห่งท้าวอภัย

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุดมัลลย์
5 ๑ ได้ให้ว้พระพุทธรูปพระธรรม พระสงฆ์อรหันต์ เป็นที่สงฆ์อาศัย	ท่านทำคำรพ ให้วันบริตนไตรย พระอรหันต์นั้นไซ้ ท่านก็ได้มัสการ
ไม่ปรากฏ	ศีลห้าศีลแปด พระไตรลักษณ์ญาณ ท่านได้อริฐาน ท่านได้ภาวนา
ไม่ปรากฏ	บมิได้ตระหนี่ คลี่ทรัพย์บูชา พระสงฆ์ไปมา ยากอาศัย
6 ๑ ด้วยบุญนี้แลพระมาลัย นางสวรรค์ห้อมล้อมไป หกหมื่นมาเป็นบริวาร	บุญดังนี้แล นะพระมาลัย นางสวรรค์ล้อมไสว ห้าหมื่นมีศรี (กรมศิลปากร, 2555, น. 33-34)

คำส่วนใหญ่ที่ใช้นั้นมีความคล้ายคลึงกัน ความหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจจะต่างในเรื่องของคำ พยัญชนะหรือวรรณยุกต์ เช่น บทที่ 1

(พระมาลัย) ๑ บัดนั้นเทพหนึ่งมาพลัน บริวารโจษจัน
ห้าหมื่นมาเป็นบริวาร

(สมุดมัลลย์) ดับนั้นเทพหนึ่ง เสด็จมาทันใด
นางห้าหมื่นไสว แต่ล้วนสาวสวรรค์

จากบทดังกล่าวเห็นได้ว่าทั้งสองฉบับมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของเนื้อหาที่กล่าวถึงพระมัลลย์เห็นเทวดองค์หนึ่งเสด็จมาพร้อมด้วยบริวาร 50,000 คน หรือในบทที่ 5 คือ

(พระมาลัย)	๑ ได้ให้วพระพุทธรูปพระธรรม	พระสงฆ์อรหันต์
	เป็นที่สงฆ์อาศัย	
(สมุทมาลย์)	ท่านทำคำรพ	ไหว้นบรัตนไตรย์
	พระอรหันต์นั้นไซ้	ท่านก็ได้มัสการ

จากบทดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องเทวดา เทวดานี้เมื่อครั้งเป็นมนุษย์เคยให้วพระพุทธรูปพระธรรม พระสงฆ์ (พระรัตนตรัย) ทั้งสองฉบับมีความคล้ายคลึงกัน แต่ก็พบความแตกต่างเล็กน้อยในเรื่องของชื่อ เช่นในบทที่ 3-4 คือ

(พระมาลัย)	๑ เมื่อก่อนได้เป็นพระยา	ในเมืองลังกา
	ชื่อท้าวศรทราอัน	
(สมุทมาลย์)	เทพนี้เมื่อก่อน	ได้เป็นพระยา
	ในเมืองลังกา	เกาะแก้วนคร
	ชื่อท้าวสัทธา	ดิสสาผู้ครอง
	เธอได้เป็นน้อง	แห่งท้าวอภัย

จากบทดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของเนื้อหา กล่าวคือ ทั้งสองฉบับกล่าวถึงเทพองค์นี้ว่าเคยเกิดเป็นพระยาในเมืองลังกาเหมือนกัน แต่ต่างกันเล็กน้อยในส่วนของชื่อ คือ “ศรทราอัน” กับ “ท้าวสัทธา” แต่เมื่อพิจารณาแล้วเนื้อหาส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกันโดยพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีรายละเอียดน้อยกว่าสมุทมาลย์ เช่น รัชมีเทวดา การถามตอบระหว่างพระอินทร์กับพระมาลัย เป็นต้น เพียงแต่สมุทมาลย์มีการพรรณนารายละเอียดของเทพองค์นี้มากกว่าพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส เช่น การกล่าวถึงรายละเอียดบุพกรรมของเทพองค์นี้ว่าเคยรักษาศีล 5 ศีล 8 การให้ทาน ซึ่งพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสกล่าวถึงเพียงว่า เทพองค์นี้เคยกราบไหว้พระรัตนตรัยเท่านั้น เป็นต้น

ในส่วนของเนื้อหานี้กล่าวคล้ายคลึงกันทุกประการ คือ กล่าวถึงเทวดาองค์หนึ่งมีบริวาร 50,000 ตน เสด็จมาไหว้พระเจดีย์จุฬามณี โดยพระอินทร์ได้กล่าวถึงบุพกรรมของเทวดาองค์นี้ว่า เมื่อเทพนั้นเป็นมนุษย์เคยเกิดเป็นกษัตริย์ปกครองเมืองลังกา มีความเคารพในพระรัตนตรัย เพียงแต่สมุทมาลย์พรรณนาละเอียดกว่า ด้วยบุญนั้นเขาจึงได้มาเสวยสมบัติเป็นเทวดาบนสวรรค์ มีบริวาร 50,000 ตน ถึงแม้ว่าในบทที่ 6 จะกล่าวว่า “นางสวรรค์ห้อมล้อมไป หกหมื่นมาเป็นบริวาร” นั้น แต่ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะเป็นการคัดลอกที่ไม่เชื่อมโยงกับก่อนหน้า เนื่องจากเริ่มต้นบทนี้ก็กล่าวว่า มีเทวดาบริวาร 50,000 ตน

6.4.4 เนื้อหาไม่ปรากฏในสมุทมาลย์

ตารางที่ 7

เนื้อหาไม่ปรากฏในสมุทมาลย์ กล่าวถึงบาปของผู้ฆาตกร ทำลายของสงฆ์ ไม่กตัญญูรู้คุณพ่อแม่

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุทมาลย์
1 ๑ ผู้ใดฆ่าวัวควาย ฆ่าม้าทรายแรดเสือศรี เบียดไก่หมูหมี่ นับอเนกก็เหลือตรา	ไม่ปรากฏ
2 ๑ แต่คนผู้ฆาตกร ไว้แถวถัดกันนานา อเนกสังขยา ในนรกไฟตรณี	ไม่ปรากฏ

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส (ปริวรรตเป็นภาษาไทยปัจจุบัน)	สมุดมัลลย์
3 ๑ ผู้ฆ่าสัตว์นั้นโสด เมื่อใดโทษในอวีจี ภูเขาสองอันยี่ ให้ย่อยยับตนโสดแล	ไม่ปรากฏ
4 ๑ บาปหักพระเจดีย์ ตัดพระศรีมหาโพธิ ขุดทองในพระโสด ตกนรกแสนกัลป์	ไม่ปรากฏ
5 ๑ บาปตนตีพ่อแม่ ผู้เฒ่าแก่ให้โศกศัลย์ ผู้นั้นบ่ห่อนทัน พระศรีอาริย์ไมตรี	ไม่ปรากฏ
6 ๑ เขานั้นตายตก นรกอวีจี แรงกาหมูหมาผี เขายื้อแย่งเป็นอาหาร	ไม่ปรากฏ
7 ๑ บาปตนอันส่อเสียด กล่าวประเทียดเป็นสาธารณ ใจร้ายในสงสาร ตกนรกเป็นเพื่อนเขา	ไม่ปรากฏ
8 ๑ บาปตนจงปรบัด กล่าวขัดแย้งข่มเหงเขา ตายตกนรกเผา ไหม้อยู่ยาวนานถึงพุทธรัน	ไม่ปรากฏ

ตารางดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับบาปของผู้ฆาตกร ทำลายของสงฆ์ ทำร้ายผู้มีพระคุณ พูตจาส่อเสียด บาปเหล่านี้จะส่งผลให้ไปตกนรกได้รับความทุกข์ทรมานเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้ไม่พบในสมุดมัลย์

7. บทสรุป

พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสเป็นเอกสารไทยสมัยอยุธยาที่พบต้นฉบับ ณ หอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง หรือวันเดือนปีที่แต่ง แต่สามารถระบุที่มาของเอกสารได้ คือ เอกสารต้นฉบับเก็บไว้ที่หอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เอกสารตาม Catalogue ลำดับที่ 70 รหัส Catalogue sommaire 316 รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถีนานามอบให้สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร เมื่อ พ.ศ.2547 และพิมพ์ภาพต้นฉบับพระมาลัยเผยแพร่ (ยังไม่ได้ปริวรรต) ร่วมกันกับไตรภูมิ (ปริวรรตแล้ว) โดยใช้ชื่อเอกสารว่า “ไตรภูมิ เอกสารจากหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส” เมื่อ พ.ศ.2554 ต้นฉบับพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสเป็นสมุดไทยขาว สันนิษฐานว่า เอกสารนี้น่าจะแต่งขึ้นในสมัยอยุธยาช่วงรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเนื่องจากในยุคนี้ฝรั่งเศสให้ความสนใจเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ ของอยุธยาเป็นจำนวนมากและมีการคัดลอกกลับไปยังประเทศของตน ดังเอกสารไทยหลายชิ้นที่ปรากฏที่หอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

รูปแบบคำประพันธ์ในพระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีทั้งสิ้น 4 ชนิดคือ 1. กาพย์ยานี 11 2. กาพย์ฉก 16 3. กาพย์สุรางคนางค์ 28 และ 4. ฉันท์ลักษณะพิเศษ (คำประพันธ์ส่วนใหญ่คล้ายกับสมุดมัลย์)ใช้อักษรไทยย่อ ภาษาไทย ในการบันทึกเนื้อหาทั้งหมด

ในด้านเนื้อหา พระมาลัยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาที่กล่าวถึงประวัติของพระมาลัย อิทธิฤทธิ์ของพระมาลัย สัตว์นรกฝากข่าวสารพระมาลัยมาแจ้งแก่ญาติในเมืองมนุษย์ พระมาลัยรับดอกบัวแปดดอกจากชายยากจนแล้ว

นำไปนมัสการพระจุพามณีเจดีย์ยังสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ พระมัลลยสนทนากับพระอินทร์ และสอบถามถึงบุพกรรมของเทวดาแต่ละองค์ที่มาไหว้พระจุพามณีเจดีย์จนถึงเทวดาที่มีบริวาร 70,000 ตน เมื่อครั้งเป็นมนุษย์เคยเกิดเป็นสามเณรดูแลปรนนิบัติครูบาอาจารย์เป็นอย่างดี เนื้อหาสิ้นสุดที่คำว่า “พระมาโลย 1 หา 2” คือ ยังมีพระมาโลยอีกฉบับ แต่ปัจจุบันยังไม่มีการค้าค้นพบ โดยเนื้อหาทั้งหมดตรงกับสมุดมัลลย คล้ายคลึงกันกับสมุดมัลลย คล้ายคลึงกันกับสมุดมัลลยแต่มีรายละเอียดน้อยกว่า และเนื้อหาส่วนที่ไม่ปรากฏในสมุดมัลลย

พระมาโลยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสเป็นวรรณคดีสมัยอยุธยาที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงผลของการทำบุญและบาป มีคุณค่าต่อการประพุดติปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนา คือ การละชั่ว การทำดี เพื่อต่อยอดไปถึงการทำความดีให้บริสุทธิ์ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าต่อวงวิชาการวรรณคดีไทยสมัยอยุธยา นอกจากจะมีวรรณคดีสำคัญเกี่ยวกับพระมัลลย คือ เรื่องพระมัลลยคำหลวง ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร พระมัลลยกลอนสวด ยังมีพระมาโลยฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสอีกฉบับหนึ่งที่ช่วยยืนยันความนิยมเรื่องพระมัลลยมาตั้งแต่สมัยอยุธยาอีกด้วย

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2545). *วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 3*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กรมศิลปากร. (2554). *ไตรภูมิ เอกสารจากหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กรมศิลปากร. (2555). *สมุดมัลลยและสุบินกลอนสวด*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ชวน เพชรแก้ว. (2555). *ไตรภูมิในสังคมภาคใต้*. (เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ คติไตรภูมิ: อิทธิพลต่อวิถีสังคมไทย วันที่ 28-29 มิถุนายน 2555 ณ ห้องปิ่นเกล้า โรงแรมเอส. ดี. อเวนิว กรุงเทพมหานคร).
- เด่นดาว ศิลปานนท์. (2549). *จิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระมัลลยในภาคกลางของประเทศไทย* (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

- ปรมินท์ จารุวร. (2542). การสืบทอดทำนองสวดและประเพณีสวดมนต์ที่บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปรีดี พิศุมวิธิ. (2545). ความสนใจเอกสารไทยของชาวฝรั่งเศสในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช. ใน ปุ่มราชธรรม เอกสารสมัยอยุธยาจากหอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ภัครพล แสงเงิน. (2557). ใตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีไทย). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

Received: January 8, 2019

Revised: July 3, 2019

Accepted: December 13, 2019